

DAĞITIM ŞEBEKELERİ ÜZERİNDE BÜYÜK OYUN

Elektrik Mühendisleri Odası, dengeleme ve uzlaştırma sistemiyle oluşturulan elektrik borsasında enerji dengesizlik tutarı üzerinden 2007 yılında 1.9 milyar YTL ceza ödemek zorunda bırakılan Türkiye Elektrik Dağıtım A.Ş.'ye (TEDAŞ) özelleştirme öncesinde yatırım yapması için Dünya Bankası'ndan Türkiye Cumhuriyeti garantörlüğü altında kredi kullanılmasına tepki gösterdi.

EMO 40. Dönem Yönetim Kurulu tarafından 20 Şubat 2008 tarihinde yapılan yazılı basın açıklamasında, Dünya Bankası'ndan alınan "Elektrik Dağıtım



Rehabilitasyon Projesi" kredisiyle gerekli yatırımların yapılmasının ardından dağıtım şebekelerinin özel sektöre devredilmesi öngörüldüğü belirtildi. "Nitekim kredi anlaşmasının imzalanması sırasında Dünya Bankası Türkiye

Ülke Direktörü Ulrich Zachau'nun 'Bu çalışmalar aynı zamanda elektrik sektörünü özel yatırımlar için daha çekici hale getirecektir' açıklaması da gerçek niyeti açıkça ortaya koymaktadır" denildi. Bu durumda Hazine garantili kredinin faiziyle birlikte yükü kamunun üzerinde kalırken, bu yatırımlarla iyileştirilmiş şebeke üzerinden elde edilecek karlar özel sektöre bırakılmış olacağına dikkat çekildi.

Ülkenin enerji güvenliği dikkate alındığında yatırımların yapılmasının kaçınılmaz olduğu ifade edilen açıklamada, şu görüşlere yer verildi:





*“Ancak kayıp-kaçağın azaltılması-
nın yolu mülkiyet değişikliğinden
değil, gerekli yatırımların yapılarak,
denetim sisteminin ‘kayırmacılık’
anlayışı terk edilerek işletilmesin-
den geçmektedir. EMO’nun itirazı;
yatırım ihtiyacının karşılanmasına
yönelik girişimde bulunulmasına
değil, tam tersine ülke ekonomisi
açısından bağımlılık ve kamu zara-
rı oluşturan uygulamalardır. Enerji
alanında oluşan katma değerle
yatırımlar yapmak mümkün iken,
faizli krediler kullanılması yanlış
bir ayağını oluşturmaktadır. Yanlışın
diğer ayağı, pek çok siyasi ve eko-
nomik koşulu da dayatan Dünya
Bankası kredisi alınmasıdır.”*

Kredinin 5 Katını Elektrik Borsası Yuttu

AKP’nin 59. Hükümet döneminde yürüttüğü enerji politikaları çerçevesinde Türkiye’nin enerji güvenliğinin tehlikeye düşürüldüğü anlatılan açıklamada, 1 Ağustos 2006 tarihinde “olmayan elektriğin borsası”nın açıldığı belirtildi. “Hep yüksek fiyatların kabul gördüğü bu borsa, ‘Filler ve Çimenler’ filmi aratmamaktadır. Ne yazık ki TEDAŞ bu filmde oyuncu değil, hep dayak yiyen figüran konumundadır. Birileri fahiş fiyatlar bildirmekte, sistem sürekli enerji açığı vermekte, ödemeyi ise kamu kaynağı üzerinden TEDAŞ üstlenmektedir” denildi.

EMO’nun Piyasa Mali Uzlaştırma Merkezi raporlarından yaptığı hesaplama göre, Dünya Bankası’ndan yatırım için 205 milyon Avro kredi kullanılan TEDAŞ, 2007 yılında bu borsada enerji dengesizlik tutarı üzerinden 1 milyar 925 milyon YTL zarara uğradı. TEDAŞ’ın “borsaya uygun talep tahmini yapamadığı ve özel şirketlerin zorunlu olmadığı talepleri de kamu hizmeti gereği karşılamak zorunda olduğu için sistemde oluşan enerji dengesizlik miktarı üzerinden cezalandırıldığı” kaydedilen açıklamada, şu değerlendirme yapıldı:

“Dünya Bankası kredisinin kullanılması öngörülen AYEDAŞ, Gediz, Uludağ, Meram, Toroslar, Mendere, Osmangazi ve Akdeniz gibi elektrik dağıtım şirketleri yalnızca bir yılda özel elektrik üreticilerine aktardıkları 1 milyar 925 milyon YTL ile Dünya Bankası’ndan alınan kredinin 5 katı yatırım kaynağını kaybetmiş bulunmaktadır.”

Açıklamada, dağıtım şebekeleri üzerinde oynanan oyun şöyle özetlendi:

“• Kayıp-kaçağı azaltmak için gerekli yatırımları kamu üstleniyorsa, özelleştirmenin gerekçesi de ortadan kalkmıştır. Özelleştirmeden vazgeçildiği ilan edilmelidir. Oysa oynanan oyun, yatırım yükünü kamunun çekmesi, karın ise şirketler tarafından tahsil edilmesi senaryosuna dayanmaktadır.

• Elektrik borsası ile TEDAŞ üzerinden bir yılda yaklaşık 2 milyar YTL’lik kaynak, bir takım ellere transfer edilebiliyorsa; kamunun yatırımlar için kaynağı olmadığı söylemi de doğru değildir. Serbest piyasa söyleminin çöktüğü artık kabul edilmeli ve kamu inisiyatif olarak bir an evvel bu borsa sistemine son vermelidir. Ancak senaryo burada da işlemekte, kaynak bir takım ellere aktarılmakta, kamu ise aciz bırakılmaktadır.

• Kamunun yatırım açmazına düşmesinde dayattığı politikalarla büyük rolü bulunan Dünya Bankası’ndan bu kez yatırım için kredi alınması derin bir çelişki oluşturuyor gibi görünmektedir. Oysa gelecek kurgusu düşünüldüğünde bu durum şaşırtıcı değildir. Dünya Bankası’nda etkin role sahip olan ülkelerin, kendi şampiyonları olarak gördükleri enerji alanında at koşuturan tekellerinin gözü dağıtım şebekeleri özelleştirmelerindedir. Bu şirketlerin karlarını garantiye alacak yatırımlar için Dünya Bankası’nın kaynak ayırması, üstelik bu kaynağı da faiziyle Türkiye Devleti’nden tahsil edecek olması çelişki değil, ancak oyunun bir parçasıdır.” ◀